

Faunistiske noter om de danske kvægmygarter

FRANK JENSEN

Jensen, F.: Faunistiske noter om de danske kvægmygarter. [Faunistic Notes on the Danish Blackflies (Diptera, Simuliidae).] – Ent. Tidskr. 100:230–231. Lund, Sweden 1979. ISSN 0013-886x.

Some notes are presented on the distribution of the danish species of blackflies. A survey of the freshwaterfauna of the major danish isles is taking place at the moment and will be finished in 1981. It is hoped that after the conclusion of this survey it will be possible to describe the distribution of the danish blackfly in detail.

F. Jensen, Naturhistorisk Museum, DK-8000 Aarhus C., Denmark.

I det følgende gives en kortfattet oversigt over udbredelsen de danske kvægmyg. Oversigten er baseret på det materiale som findes på Naturhistorisk Museum i Århus. Der er tale om et stort materiale fra Jylland. Fra Øerne er der kun spredte indsamlinger.

I forbindelse med en undersøgelse af Øernes vandløbsfauna vil der i løbet af 1979–81 blive undersøgt 1000 lokaliteter. På basis af dette materiale vil der i en senere publikation blive gjort

udførligt rede for udbredelsen af de enkelte arter i Danmark.

Simulium angustipes Edwards, 1915. Mellemstore vandløb med langsom strøm.

S. angustitarse (Lundström, 1911) (*cambriciense* Davies, 1967). Kun i mindre vandløb, i de fleste tilfælde vandløb med langsom strøm, rentvandsart.

S. aureum Fries, 1824. Mellemstore vandløb med rolig strøm.

S. brevicaule Dörner og Grenier, 1961. Udbredt over hele landet i mindre vandløb, ses af og til i masseforekomst i helokrenafløb, rentvandsart.

S. costatum Friederichs, 1920. Kun i små skovbække, normalt dominerende i helokrenafløb, rentvandsart.

S. latigonium (Rubtsov, 1956). I mellemstore vandløb med god strøm, ikke almindelig.

S. lundstromi (Enderlein, 1921) (*angustitarse* auct., nec Lundström, 1911). I mindre vandløb, ikke almindelig.

S. vernum Macquart, 1826 (*Iatipes* auct., nec Meigen, 1804). Vidt udbredt i mindre vandløb, træffes mest i enkeltksemplarer.

S. equinum (Linnaeus 1758). Vidt udbredt i større vandløb, forureningstålende, ofte i masseforekomst nedstrøms ørreddambrug.

S. lineatum (Meigen, 1804) (*salopiense* Edwards, 1927). I større vandløb, sjælden.

S. erythrocephalum (De Geer, 1776). Vidt udbredt i større vandløb og ofte dominerende.

S. nitidifrons Edwards, 1920. Udbredt overalt, forureningstålende, i lettere forurenede vand ofte i masseforekomst, optil 90 larver/cm².

S. ornatum Meigen, 1818. Udbredt i store vandløb.

S. spinosum Doby og Deblock, 1957. Udbredt over hele landet i små og mellemstore vandløb.

Tab. 1. Forekomsten af kvægmyg i Jylland og på Øerne.

The occurrence of blackflies in Jutland and on the islands Fuen and Seeland.

Art Species	Jyl- land	Fyn	Sjæl- land	Vandløb- størrelse ¹ Size of stream
<i>S. angustipes</i>	×		×	2–4
<i>S. angustitarse</i>	×	×		1–2
<i>S. aureum</i>	×		×	2–4
<i>S. brevicaule</i>	×	×	×	1–2
<i>S. costatum</i>	×	×		1
<i>S. latigonium</i>	×			2–4
<i>S. lundstromi</i>	×		×	1–3
<i>S. vernum</i>	×	×	×	1–2
<i>S. equinum</i>	×	×	×	3–5
<i>S. lineatum</i>	×			3–5
<i>S. erythrocephalum</i>	×	×	×	3–5
<i>S. nitidifrons</i>	×	×	×	1–5
<i>S. ornatum</i>	×	×	×	3–5
<i>S. spinosum</i>	×	×	×	1–3
<i>S. argyreatum</i>	×		×	
<i>S. austeni</i>	×			4–5
<i>S. morsitans</i>	×			3–5
<i>S. reptans</i>	×			

¹ Strahler order (Strahler 1964).

S. argyreatum Meigen, 1838. Udbredt i søafløb, forureningstålende.

S. austeni Edwards, 1915. I store vandløb, sjældnen.

S. morsitans Edwards, 1915. I store vandløb, sjældnen.

S. reptans (Linneaus, 1758). Kun fundet i Storå ved Holstebro.

I Tab. 1. er angivet forekomsten i Jylland og på Øerne samt vandløbsstørrelse.

Litteratur

Jensen, F. og Aagaard, P. 1973. Nye kvægmygarter fra Danmark (Diptera, Simuliidae). – Flora og Fauna 79:43–46.

Strahler, A. N. 1964. Quantitative geomorphology of drainage basins and channel networks. – In Chow, V. T. (ed). Handbook of Applied Hydrology. New York (McGrawHill).

Herbivora insekter på bjørk i nordliga regioner

SEPPO KOPONEN

Koponen, S.: Herbivora insekter på bjørk i nordliga regioner. [Herbivorous insects of the birch in northern regions.] – Ent. Tidskr. 100:231–233. Lund, Sweden 1979. ISSN 0013-886x.

Birch forests are damaged by different insect species in different parts of the circumpolar birch zone. The most serious defoliators belong to lepidopterans (e.g. *Epirrita autumnata*, *Operophtera brumata*, *Rheumaptera hastata*, and *Coleophora serratella*); the sawfly *Fenusa pusilla* is also an important pest of the birch. Other sawflies and coleopterans may be locally abundant, e.g. in Lapland, but they do not defoliate birches, and neither do the widely-distributed sap-suckers (e.g. *Euceraaphis punctipennis* and *Psylla* spp.).

Herbivore fauna of northern Lapland–eastern Finnmark was compared with some localities in Scandinavia, and remarkable differences were found in the species composition and abundance relations. Abundant herbivores of birch in the Lapland–Finnmark material included e.g. homopterans (*Psylla hartigi*), symphytans (*Dineura virididorsata*), cecidomyiids (*Massalonia*), and locally coleopterans (*Coeliodes*, *Polydrosus*) and miners (*Eriocrania*).

Great differences were observed between herbivore faunas studied in Fennoscandia (Kevo, Kjöllefjord), Iceland (Heidmörk), Greenland (Narssaq), and Canada (Schefferville). Coleopterans were lacking at Narssaq and Schefferville, hymenopterans at Narssaq, psyllids at Heidmörk, and miners at Narssaq and Heidmörk. Miners and sawflies were abundant at Kevo and Schefferville, and herbivorous coleopterans were found only in Fennoscandian sites. Homopterans, especially aphids, were abundant in all sites.

S. Koponen, Dept. of Zoology, University of Turku, SF-20500 Turku 50, Finland.

Björken (fjällbjörken eller liknande arter) bildar den arktiska och alpina skogsgränsen på många håll i det cirkumpolära området, t ex Fennoskandien, Island, Skottland, Grönland, Labrador, Alaska, Hokkaido, Kamtschatka och Centralasien.

Antalet arter som lever på björk är stort, och speciellt nordliga björkskogar har härjats av insekter och stora områden med björkskog har förändrats till tundra efter dessa kalätningar.

Viktiga skadeinsekter på björk i norr

I Fennoskandien är de viktigaste skadegörarna på fjällbjörken larverna till måtarfjärilarna *Epir-*

rita autumnata och *Operophtera brumata*. Larver av det minerande småfjärilsläktet *Eriocrania* och larver av växtstekeln *Dineura virididorsata* kan kanske också förorsaka kalätning av fjällbjörk i nordliga delar av Fennoskandien.

På Grönland härjar tre fjärilar på björk (*Operophtera bruceata*, *Acleris caryosphena* och *Eucosma indecorana*), och på Island har vecklaren *Acleris ferrugana* konstaterats vara en viktig herbivor på björken.

I Kanada finns det två för björken allvarliga skadeinsekter: den minerande växtstekeln *Fenusa pusilla* och småfjärilen *Coleophora serratella*. Båda arterna lever också hos oss i Europa, men är här inga betydande skadegörare.